herpy

SKINKER

Østlig apotekerskink

Scincus mitranus

En lille, glat og sandfarvet skink fra Den Arabiske Halvøs sanddyner, der svømmer gennem løst sand med bølgende bevægelser. *Scincus mitranus* tilbringer det meste af livet få centimeter under overfladen, dykker ned ved den mindste forstyrrelse og kræver et dybt lag rent sand, varme og tørre forhold.

Familie: Scincidae Engelsk: Arabian Sand Skink Tidligere navn: *Scincus muscatensis; Scincus arabicus; Scincus philbyi; Scincus richmondi; Scincus arenarius*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-20 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-18 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Gravende**
Biotop	**Ørken**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**80 × 50 × 30 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**28-35 °C**
Hotspot	**38-42 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**20-40 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Vinterhvile	**12-16 °C** 4-8 uger
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kuldstørrelse	**1-4 unger**
Drægtighed	**60-90 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Om arten

Scincus mitranus er en kompakt, tilspidset skink på op til omkring 20 cm inklusive den korte hale. Ryggen er orangebrun eller sandfarvet og bugen hvid. Ryggen har intet kraftigt mønster, men er næsten ensfarvet eller fint plettet i lysere og mørkere toner, ofte med svage mørke tværbånd på ryg og ben. Næsten alle voksne har mørke streger eller pletter på flankerne, ofte sammen med lyse. Snuden er kileformet og flad som en skovl, og benene og halen er korte. Skællene er glatte og blanke, så dyret glider let gennem sandet uden at tage skade. Den meget lille øreåbning er som regel dækket af to skæl med takket bagkant.

Den nærmeste slægtning, *Scincus scincus*, lever i Nordafrika og det vestlige Mellemøsten. *S. mitranus* adskiller sig ved sin udbredelse og ved at få levende unger. Flere former, der tidligere er beskrevet som egne arter, hører i dag til *S. mitranus*, blandt andre *S. muscatensis*, *S. arabicus* og *S. philbyi*. Artsnavnet hylder den indiske arkæolog og antropolog Rajendralal Mitra (1824-1891). Den første beskrivelse bygger på et dyr, som en handelsmand i Kashmir sagde stammede fra Arabien.

Dyret er dagaktivt og meget hurtigt. Det løber over sandet og er væk under overfladen på et øjeblik, hvis det bliver forstyrret.

Udbredelse og levested

Scincus mitranus lever i det centrale, østlige og nordlige Arabien: i Saudi-Arabien fra området omkring Riyadh og østpå til Den Persiske Golf, i Kuwait, Bahrain, Qatar, De Forenede Arabiske Emirater og Oman, hvor arten er fundet helt ned til Dhofar nær grænsen til Yemen. Mod nordøst når den det sydvestlige Iran omkring Ahvaz. Mod vest standser udbredelsen ved højlandet i Asir og Yemen. En forekomst i Pakistan er ikke bekræftet.

Forekomsten følger de løse sandklitter, der dækker store dele af halvøen.

> **Oprindelig udbredelse:** Saudi-Arabien, Kuwait, Qatar, Bahrain, De Forenede Arabiske Emirater, Oman og Iran.

LEVESTED

Scincus mitranus er en sandspecialist, der lever i fint, løst, vindblæst sand i klitter og sandsletter. Dyret tilbringer det meste af tiden nedgravet, og når det hviler, stikker kun næseborene og måske en del af ansigtet op over overfladen. Derfra lurer det på forbipasserende leddyr som biller og skolopendre og griber dem. Ved fare dykker dyret ned og bevæger sig gennem sandet, som var det vand.

Sandet er langt køligere nede end på overfladen, så nedgravningen er også en måde at regulere temperaturen på. Arten føder levende unger, så der er ingen æg, der kan tørre ud i det varme sand.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Scincus mitranus*, og tallene i vejledningen er lånt fra den nært beslægtede *Scincus scincus*, som lever i samme slags sandmiljø.

Sandet er det vigtigste i indretningen. Arten graver og svømmer i sandet hele dagen, så bunden skal være et dybt lag rent, fint, rundkornet sand på 10-15 cm. Brug støvfrit sand uden skarpe kanter, ikke grus og ikke kalkholdigt sand, der klumper. Sandet skal være tørt og sigtes jævnligt for afføring og madrester. Fint sand giver den hurtigste nedgravning, men almindeligt, sigtet flodsand fungerer også.

Et par skal have et terrarie på mindst 80 × 50 × 30 cm (længde × bredde × højde); til ét dyr er 60 × 40 × 30 cm nok. Det er gulvarealet, der tæller, ikke højden. Form sandet som en lav banke under lampen, så dyret kan sole sig. Læg et par flade sten og en rod til solpladser, og stil dem direkte på bunden af terrariet, før sandet kommer i, så dyret ikke kan grave dem fri og vælte dem. En lille, nedgravet kasse med låg og fugtigt sand i ét hjørne, som dyret kommer ind i gennem en åbning i låget, giver det et sted at skifte hud. Terrariet skal have låg, fordi dyret er hurtigt, og god ventilation uden træk.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen i terrariet skal være 28-35 °C, og om natten må den falde til 20-24 °C. Terrariet skal have en tydelig gradient med en varm solplads under en spotlampe og et køligere sted i den anden ende. Sandoverfladen på solpladsen skal være 38-42 °C, målt med et infrarødt termometer. Dyret skal altid kunne grave sig ned i køligere sand.

Brug en termostat på varmekilden, og placér lampen, så den kun varmer den ene ende. Mål både overfladen og temperaturen nede i sandet. Et dyr, der holder sig væk fra lampen og bliver nede i sandet, har for varmt; et dyr, der hele dagen ligger tæt ved lampen, har for koldt. Sluk lamperne om natten.

En kølig periode om vinteren på 4-8 uger ved 12-16 °C med kortere dage og uden fodring efterligner årstiderne. Dyrene ligger da nedgravet i tørt sand. Perioden går forud for parringen hos *S. scincus*; for *S. mitranus* er den ikke dokumenteret.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kommer fra ørkenen og skal holdes tørt med en luftfugtighed på 20-40 %. Sandet må ikke være fugtigt, fordi fugt fremmer svamp og hudproblemer, og god ventilation er vigtig.

Giv vand i en meget lav, stabil skål, der er gravet lidt ned i sandet, eller forstøv et par dråber på en sten, som dyret kan slikke. Skift vandet ofte, og tør spild op, så sandet ikke bliver vådt. Det fugtige hjørne med sandkassen er det eneste sted, hvor sandet holdes fugtigt.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Arten lever i skarpt solskin, så terrariet skal have kraftigt lys 10-12 timer om dagen. Giv UVB svarende til Ferguson-zone 3 med et UV-indeks på omkring 3 på solpladsen, fx fra et T5-rør over solpladsen. Zonen er et skøn ud fra det åbne levested.

UVB-rør aftager med tiden og skiftes efter fabrikantens anvisning. Der må ikke være glas eller plast mellem røret og dyret. Dyret får ingen UVB, når det ligger under sandet, så solpladsen skal være let at nå. Lad lyset følge døgnet, og sluk om natten.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Scincus mitranus æder i naturen leddyr som biller og skolopendre. I terrariet passer fårekyllinger, græshopper, kakerlakker samt melorme og deres pupper, og byttet skal ikke være større end dyrets hoved. Dyret reagerer på bevægelse og rystelser, så foderet skal være levende.

Drys insekterne med kalk, og giv et vitamintilskud en gang imellem; insekterne skal selv være godt fodret. Unge dyr fodres hver anden dag og voksne 2-3 gange om ugen. Fjern insekter, der ikke er spist, så de ikke generer dyret, når det ligger i sandet. Giv gerne foderet på en flad sten, så dyret ikke sluger mere sand end nødvendigt. Når dyret har spist nok, forsvinder det ned i sandet.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er et dyr at se på, ikke at håndtere. Den er hurtig og sky, og berøring stresser den. Skal et dyr flyttes, kan det sigtes forsigtigt op af sandet eller lokkes ind i en lille beholder med sand. Et sultent dyr kommer frem ved svage rystelser, fx et let tryk på ruden.

Hold ét dyr eller et par med god plads og rigeligt sand. Hold ikke flere hanner sammen, og skil dyrene ad ved tegn på stress, som bid, skader eller dyr, der ikke kommer frem. Hannen kan bide hunnen i nakken under parringen. Det er normalt, at dyret ligger nedgravet og ikke ses i længere tid, især når temperaturen skifter.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene ligner hinanden. Hos *S. scincus* har hannen et tornlignende skæl på hver side af kloakken; om det samme gælder *S. mitranus*, er ikke dokumenteret. Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Kønsbestemmelse uden sikre kendetegn overlades til en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

PARRING

Hos *S. scincus* falder parringen i foråret og forsommeren, efter at dyrene er kommet ud af den kølige periode. Hunnen får bidmærker i nakken, og hannen parrer sig flere gange over nogle uger. Sæt hunnen ind til hannen, og tag hannen ud igen, hvis han er for pågående. Der er ikke dokumenteret avl af *S. mitranus* i fangenskab.

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten føder levende unger: den er ovovivipar, så æggene udvikles inde i hunnen, og ungerne fødes færdigudviklede. Kuldstørrelse, drægtighedens længde og antallet af kuld om året er ikke dokumenteret; tallene i specifikationerne (1-4 unger, 60-90 dages drægtighed) er et skøn. Hold den drægtige hun alene i terrariet, giv hende rigeligt med føde og kalk og de samme temperaturer som ellers.

INKUBATION

Der er ingen æg at udruge. Hunnen skal have de samme temperaturer som ellers, og solpladsen må ikke fjernes. Flyt ungerne til et eget terrarie kort efter fødslen, for ældre dyr kan æde nyfødte unger.

OPDRÆT AF UNGER

Nyfødte unger er små og kan opdrættes i et lille terrarie på 40 × 25 × 20 cm med 8-10 cm fint sand som de voksnes og ekstra små gemmesteder. Hos *S. scincus* er nyklækkede unger omkring 7 cm lange og vejer omkring 2 g, og de tager de første små fårekyllinger efter få dage. Giv små insekter, fx små fårekyllinger, springhaler og små melorme, drysset med kalk, hver anden dag, og giv dem UVB og en varm plads. Adskil de unge dyr, når de bliver større, hvis de begynder at slås.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør i et tørt, varmt terrarie med dybt sand, og problemerne skyldes typisk fejl i pasningen:

- Hud- og svampeinfektioner ved for fugtigt sand eller dårlig hygiejne.
- Irriterede øjne og næsebor af støvet eller skarpt sand; vælg rent, rundkornet sand.
- Metabolisk knoglesygdom ved for lidt UVB og ensidig kost uden kalk.
- Forstoppelse, hvis dyret sluger sand med føden; fodr på en flad overflade.
- Indvoldsorme: et sløvt dyr, der ligger på sandet med lukkede øjne og æder lidt, bør have en afføringsprøve undersøgt.
- Klemte tæer og skader på halen, hvis sten vælter, når dyret graver under dem.

Sæt nye dyr i karantæne i mindst en måned. Dyret skjuler sygdom godt og ligger ofte nedgravet, så kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr ved vægttab, ændret appetit, hævelser eller et dyr, der ligger stille oven på sandet.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.